

Ryszard Kucha

"Wychowannja dytej ta mołodi w demokratycznomu suspilstwi (na prikładi Polščy i Ukrajinu).
Wychowanie dzieci i młodzieży w społeczeństwie demokratycznym (na przykładzie Polski i Ukrainy)" ... :
[recenzja]

Pedagogika Rodziny 4/4, 211-213

2014

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Ryszard Kucha

Spółeczna Akademia Nauk

Wychowannja dytej ta mołodi w demokratycznomu suspilstwi (na prikladzi Polszczy i Ukrajiny). Wychowanie dzieci i młodzieży w społeczeństwie demokratycznym (na przykładzie Polski i Ukrainy), od red. Mariyi Chepil, Włodzimierza Petryka i Marcina A. Stradowskiego. Warszawa 2013, Szkoła Wyższa im. Bogdana Jańskiego i Drohobycki Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. I. Franki, ss. 246. Publikacja w języku polskim i ukraińskim.

Współczesne wymogi rozwoju edukacyjnego oraz innowacyjnego rozwoju każdego społeczeństwa jednoznacznie wskazują na potrzebę dysponowania ludźmi zdolnymi do systemowego myślenia i działania, potrafiącymi szybko znajdować nowe informacje oraz podejmować najbardziej konstruktywne decyzje organizacyjne i programowe. Potrzebni zatem są liderzy na wszystkich poziomach funkcjonowania nie tylko w nauce, lecz i w praktyce społecznej. Dodajmy, iż europejska wspólna przestrzeń edukacyjna jest zorientowana na jednostkę aktywną, a odpowiednia edukacja rozszerza dostęp do wiedzy oraz lepszego pojmowania rzeczywistości. Wszystko to sprawia, iż dość często marzenia i nadzieje poprawy własnego bytu nie odpowiadają posiadanym możliwościom działania opartym na wiedzy. Tezę tę odnieść należy także do krajów, które usiłują przechodzić od systemu nakazowo-rozdzielczego do społeczeństwa demokratycznego i są dziś albo na początku drogi, albo też w stadium średniego zaawansowania wspomnianych procesów. Klasycznym przykładem wspomnianej sytuacji są dziś Polska i Ukraina, dwa państwa słowiańskie sąsiadujące przez graniczną rzekę i dwa narody, które wielokrotnie w dziejach łączone były i rozdzielane, a które dziś mają szanse kreować wspólne szanse zgodnego życia w Unii Europejskiej.

Wiek XXI to *signum temporis* zarówno teorii jak i praktyki wychowania dzieci i młodzieży i wypadaloby zobrazować stan rzeczywistych warunków realizacji tego procesu dla dobra obydwu narodów w wielkiej rodzinie europejskich społeczności. Ukazać tego w pełni nie można bez współdziałania i zgodnej pracy pedagogów teoretyków i praktyków funkcjonujących na wszystkich poziomach realizacji zadań edukacyjnych przez system oświatowy. Minęły czasy sztucznych podziałów politycznych i czas spojrzeć na otaczającą rzeczywistość jako na drogę, która powinna prowadzić nas ku lepszej i doskonalszej przyszłości, lepszej i efektywniejszej świadomości jednostkowej i środowisk twórczych.

Pedagodzy polscy i ukraińscy mają w swym dotychczasowym dorobku niejedno zbiorowe dzieło ukazujące niełatwe dokonania o charakterze integracyjnym. Recenzowana praca zbiorowa należy do takich przedsięwzięć, na których treść i oryginalność interpretacyjną należy zwrócić baczną uwagę i to z kilku powodów. Po pierwsze to kreatywna osobowość Profesor Marii Chepil, pedagoga i historyka wychowania dwóch słowiańskich narodów, badacza określającego często drogi rozwoju naukowego młodych uczonych zarówno na Ukrainie, jak i w Polsce. Recenzowana praca zbiorowa to zatem efekt wyteżonej pracy i badawczych poszukiwań nauczycieli akademickich Ukrainy i Polski, w znacznej części młodych wiekiem, lecz otwartych zarazem na kooperację realizowaną na nowych polach wspólnych poszukiwań. Swoistym centrum tej twórczej myśli jest Katedra Pedagogiki Ogólnej i Edukacji Przedszkolnej Państwowego Uniwersytetu Pedagogicznego imienia Iwana Franki w Drohobyczu, kierowana przez Profesor Marię Chepil. Reprezentuje ją siedmiu nauczycieli akademickich tej uczelni. Również siedmiu badaczy pracuje w prywatnej Szkole Wyższej im. Bogdana Jańskiego w Warszawie. Dwu badaczy wywodzi się z Przykarpackiego Narodowego Uniwersytetu imienia Wasyla Stefanyka w Iwano-Frankowsku. Są też nieliczni przedstawiciele z innych ukraińskich szkół wyższych w Słowiańsku (Walery Sypczenko i Olga Sypczenko oraz osoby pracujące w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie). Jest to zatem swoisty przegląd dorobku badawczego uczelni mało w Polsce znanych lub wcale nieznanymi, co wcale nie oznacza, iż wystąpienia ich przedstawicieli nie budzą zainteresowania recenzenta pracy zbiorowej.

Recenzowana monografia zbiorowa została podzielona na trzy podstawowe części, stanowiące właściwe rozdziały, zamieszczone w ich obrębie rozprawy i artykuły, jakkolwiek posiadają znaczny ciężar gatunkowy pachnący nowością aktualnej informacji naukowej, nie należą do prac obszernych i są skoncentrowane na prezentacji najistotniejszych poznawczo treści. I tak: w rozdziale pierwszym, zatytułowanym *Treść i czynniki wychowania dzieci* [ss. 15–115] zamieszczono rozprawy 8 autorów ukraińskich. Każda z owych rozpraw to osobisty element dorobku badawczego autora, wyposażony w dodatek w podsumowanie i wnioski. Dobrze to świadczy o pracy redaktora naukowego pracy zbiorowej. Jednak opublikowane opracowania zawierają treści o zróżnicowanym zaawansowaniu badań i świadczą i świadczą o potrzebie ich kontynuowania przez poszczególnych autorów artykułów. Do najwartościowszych należą w tej części opracowania pióra Oresty Karpenko, Inny Strażnikowej, Marii Chepil oraz Tatiany Nowikowej. Natomiast rozdział drugi poświęcony został analizie *Teoretyczno-metodycznych aspektów wychowania młodzieży studenckiej* [ss. 119–157],

wykonanej przez czterech autorów (Tetianę Zawhorodnią, Walerego Sypczenkę i Olgę Sypczenko oraz Oksanę Hewko. Są tu zawarte tak potrzebne czytelnikom polskim informacje jak wychowanie studentów w szkołach wyższych Ukrainy rozpatrywane z punktu widzenia europejskiej wspólnej przestrzeni edukacyjnej, kształtowanie postaw obywatelskich wśród studentów oraz wychowanie patriotyczne studentów na pedagogicznych uniwersytetach Ukrainy. Ze zrozumiałych powodów wzbudziły one moje zainteresowanie jako recenzenta pracy i chęć głębszego poznania problemu. Prace napisane ciekawie, językiem niezbyt skomplikowanym i dlatego łatwym dla wielu Polaków w odbiorze czytelniczym.

Natomiast część trzecia pracy zbiorowej pod tytułem *Rola procesu społecznego wychowania dzieci i młodzieży w kształtowaniu dojrzałej osobowości* [ss. 161–244] to rozdział będący efektem pracy badawczej wyłącznie autorów polskich w liczbie 7 osób. W sumie to część ukazująca naukową refleksję dotyczącą edukacji specjalnej oraz treści wychowania w demokratycznym społeczeństwie (czy ono jednak jest w pełni dojrzałym społeczeństwem demokratycznym?), zagadnieniu rozwoju osobowości w pedagogice chrześcijańskiej, kulturalnej animacji w procesie edukacji nieformalnej dzieci i młodzieży, budowanie harmonijnego stosunku wobec ekologii i społeczno – przyrodniczego środowiska, funkcjonowaniu rodziny, przedszkola oraz wychowaniu dzieci w wieku przedszkolnym. Są to wprawdzie problemy wybrane, lecz jednak istotne dla budowy warunków demokracji nowoczesnej w Polsce jako kraju członkowskim Unii Europejskiej.

Recenzowana praca nie została napisana stylem kwiecistym, lecz ujęta jest w nowoczesne formy językowe po ukraińsku i po polsku, a zatem przynosi wiedzę, jaką powinniśmy posiadać, iżby wiedzieć więcej o sobie, lepiej i skuteczniej współpracować oraz tworzyć lepszą przyszłość dla kolejnych pokoleń. Jest to szczególnie ważne teraz, gdy Ukraina boryka się nie tylko z kryzysem gospodarczym i politycznym, lecz także z półotwartą rosyjską agresją wojskową mającą doprowadzić do podjęcia odbudowy imperium sowieckiego w XXI wieku, w którym kiedyś jednostka mogła dla KRAJU jedynie bohatercko ginąć.

Pragnę polecić lekturę tego opracowania wszystkim Polakom i Ukraińcom, którym bliska jest idea pomocy i wsparcia wzajemnego, lepszego i dostatniejszego życia w społeczeństwie demokratycznym Unii Europejskiej.